

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibvs Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

29. Quædam Quæstiones de Peccati originis natura diluuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

substantiæ hominis ex toto, vel ex parte: & tunc sequitur, per peccatum fuisse aliquid homini detractum ex eius substantia, quod similiter fatuum est affirmare. Vel corruptio accidentis, quod fuerat in homine: & tunc, velint quoque ac nolint, delabuntur in opinionem Theologorum dicentium peccatum originis esse privationem iustitiæ, quam Adamus sibi & posteris acceperat.

Tertius error est aliorum aientium peccatum originis esse in paruulis propensionem voluntatis ad malum in habitu, non actu: ex qua fit, vt paruuli quandiu in eis est peccatum originis, vsu rationis accedente legi Dei repugnent. Ad quem errorem profligandum valet idem argumentum, quod paulo ante protulimus.

Quartus error est aliorum Lutheranorum asserentium peccatum originis consistere in prauis desiderijs, quibus homo inuitus tenetur: quæ volunt esse peccata illo Domini præcepto damnata; Non concupisces: ita vt omnes concupiscentiæ motus sint vera legis contemptio: Ratio eorum est, quia quæcumque fit in mente, & voluntate à recta ratione, & lege aberratio, est peccatum, siue sit in habitu siue in actu, siue voluntaria, siue inuoluntaria. Quorum dogma non solum cum Patribus, & scripturis pugnat, sed cum tota quoque philosophia, & ratione: Nunquam enim est hæcenus auditum peccatum esse inuoluntarium; & mereri nos poenam ex eò, quòd inuiti, & coacti facinus patimur, & motus omnem prorsus rationem præcurrentes esse peccata. Nec est quòd nobis obijciant Paulum concupiscentiam peccatum vocantem, & dicentem etiam; *quod nolo malum, hoc ago*, peccatum enim appellat concupiscentiam, quia est poena, & effectus peccati, & quia ad malum hominem incitat, ac mouet. Et eodem modo motus, qui rationem præcurrunt, quosque inuiti sustinemus, malos vocat, quia ex malo descendunt, hoc est, ex peccato, quod ex Adamo contraximus: & quia ad malum nos alliciunt, flectunt, ac mouent.

Cap. XXIX.

Quædam questiones de peccati originis natura diluuntur.

Primo Quæritur, An peccatum originis sit culpa? Quidam iuniores putant non esse, sed esse tamen peccatum, iniquitatem, iniustitiam: aiunt enim inter Peccatum, & culpam, hoc esse discriminis, quod omnis culpa est peccatum, non tamen è contrario: peccatum enim potest esse sine culpa, & proinde sunt peccata contra artem, & naturam; vel ut si quispiam barbaram loquatur ignoratione grammaticæ, vel absurdè canat incertis musicæ, vel à via desectat, & proinde ab eo loco, quem cursu petit. Peccatum itaque est omnis à certa regula, & norma declinatio, siue ea regula sit naturæ, siue artis, siue rationis & moris. Iniquitas verò est omnis ab æquitate aberratio. Iniustitia, est à iusto, & recto auersio: at verò culpa, est actus nimirum, dictum, factum, vel concupitum contra legem Dei. Vnde colligunt, peccatum originis esse quidem peccatum, iniquitatem, & iniustitiam, quoniam in eo est aliqua à iustitia, æquitate, & lege declinatio;

non tamen esse culpam, quia non est actus, sed privatio iustitiæ singulis hominibus ab Adamo propagatis innata. Sed quicquid isti dicant, diffiteri non possunt apud Patres peccatum originis dici etiam culpam originale. Sic enim Gregorius appellat *libro nono Moralium capitulo 16. & homil. 39. in Euangelia*; sic Augustinus in *Psalmum 50. explicans illa verba: Ecce in iniquitatibus conceptus sum*; Sic auctor opusculi Hypognosticon *libro secundo, prope finem*; sic Prosper *ad obiectiones Vincentianas, in Responione quarta*; sic etiam Glossa *super Exodus capitulo 13. ibi Primogenitum asini. &c.* Sic denique Magister sententiarum *in secundo distinctione. 30.* Sic ibidem Theologi. Animaduertendum itaque est Peccatum latius patere quàm culpam: quia peccatum, est tum in operibus naturæ, & artis, tum in actionibus rationis, & moris. Culpa verò solum est in actibus rationis, & moris. Si tamen peccatum præsius sumatur, prout est in actibus moris, tunc peccatum, & culpa secundum Patres pro eodem videntur accipi: nam & ipsum Peccatum originis, culpam originale appellant. Ergo sicut peccatum in moribus aliquando vocatur id, vnde quis est, & dicitur peccans, & tunc est actus à regula rationis discrepans; aliquando verò id, vnde quis est, & nominatur peccator; & tunc non est actus, sed aliquid ex actu relictum, siue id sit privatio gratiæ, siue respectus quidam, & ordo ad actum præteritum, nec à nobis per poenitentiam reuocatum, nec diuinitus per gratiam dimissum: Sic etiam culpa potest accipi dupliciter; vno modo, vt est actus voluntarius & liber, qui vitio tribuitur; & tunc peccatum originis non est culpa. Altero modo, vt est id, vnde quempiam post actum malum præteritum dicimus esse, & manere in culpa; & hoc modo peccatum originis verè est culpa. Vt enim paruulos non dicimus peccantes, sed nasci verè peccatores, verè infectos, & corruptos peccato, quod in ortu suo, & conceptu contrahunt, sic etiam eos non culpamus, quod peccauerint, aut malè fecerint: sed cum culpa concipi, generari, & in lucem edi, ac in culpa verè effect plane confitemur, & à culpa originali nuudari, cum sacro baptisate abluuntur.

Secundo Quæritur, An peccatum originis sit verè, & propriè peccatum? Duran. *secundo disticti. 30. quæst. 2. num. 6.* videtur docuisse non esse propriè peccatum, quia non est propriè voluntarium. Est enim solum voluntarium voluntate capitis, & originis. Item, quia potius videtur habere rationem poenæ quàm culpæ. Alij affirmant eodem modo esse peccatum, quo est voluntarium; & quia est voluntarium in alio, videlicet sola voluntate primi parentis, ideo extrinsecus, videlicet in alio esse peccatum. Alij verò sententur esse quidem verè, & propriè peccatum, sed ad peccatum non requiri voluntarium, quia satis est si sit à iustitia, & lege declinatio, in natura rationis & mentis particeps. Verùm hæc omnia communi Theologorum consensu refutantur, vt constat apud Magist. *in 1. d. 30. 31. 32.* Peccatum itaque originis absolute, & simpliciter est peccatum: sic enim id appellant concilia, & Patres contra Pelagianos. Præterea, privatio iustitiæ originalis, quæ debuerat in posteris

quæ debuerat in posteris primi parentis inesse, verè & propriè est peccatum, cum sit mors, qua mens ipsa est à iustitia, gratia, & lege Dei aliena; Dei amicitia, & charitate nudata, & proinde pœnis debitis subiecta.

Tertiò Quæritur, An peccatum originis sit peccatum verè, simpliciter, & propriè, an tantum per Analogiam, & similitudinem? Capreolus in 2. dist. 30. quæst. 1. a. 3. vult esse peccatum alia ratione, qua lethale, aut veniale: tum qui non est voluntarium, vt veniale, vel lethale; tum quia non est dictum, factum, vel concupitum contra legem Dei. Ricardus 2. dist. 32. a. 3. quæst. 2. plane constituitur esse per Analogiam peccatum; quia vi & conditione sua habet respectum, & ordinem ad peccatum, quod admisit Adamus.

Quòd ad quæstionem hanc attinet, illud in primis videtur esse compertum, & indubitatum, peccatum originis nõ vocari peccatum per Analogiam, instar eorum, quæ hac ratione talia esse perhibentur: nimirum extrinsecus propter aliud, ad quod referuntur, sicut vrina, esca, & medicina appellantur sana, nõ quia in seipsis sanitatem habeant, sed extrinsecus quia sanitatem, quæ est in animante, indicant, vel efficiunt, vel tuentur, & seruant: peccatum enim originis per se est verè peccatum, cum sit priuatio iustitiæ originalis, qua homo præditus esse deberet: Illud etiam oportet affirmare, peccatum originis non vocari peccatum per Analogiam seu modum eorum, quæ per similitudinem talia nominantur, propterea quòd ad ea alterius rei nomen per metaphoram, & quandam similitudinem transferuntur; sic homo pictus appellatur homo: sic prata cum virescunt, & florent, dicuntur ridere. Si enim peccatum originis hac ratione solum diceretur peccatum, pœna & effectus peccati potius esset, quàm peccatum; haud secus quam pictura, vel scriptura vocatur manus pictoris, vel scriptoris, quia est eius effectus. Peccatum igitur originis verè, & re ipsa non per similitudinem, non per metaphoram est peccatum, sed propriè; nimirum priuatio iustitiæ debita. Tertiò, ex his omnibus hucusque explicatis manifestè perspicitur, peccatum originis esse absolute, & simpliciter peccatum, si peccatum non accipitur pro actu, vnde peccantes nominamur, & sumus; sed pro auersione à lege Dei, & iustitia, vnde quis dicitur, & est peccator, & alienus à Deo, etiam post opus malum transactum. sic enim paruuli verè in peccato concepti, & nati sunt, & verè peccatores sunt auersi, & alieni à Deo. Postremò colligitur, peccatum originis quodammodo per Analogiam peccatum dici, quia cætera peccata venialia, vel lethalia peccata sunt sine vllò respectu, & ordine ad aliud peccatum; at verò peccatum originis rationem peccati non habet, nisi cum respectu, & ordine ad peccatum, quod Adamus admisit: Si enim homo gratia, & iustitia careret, absque vllò respectu, & ordine ad actum malum præteritum, esset quidem absque iustitia, & gratia Dei: vacaret tamen culpa, & peccato, quia careret priuatione ex opere malo contracta, & careret priuatione eius, quam debuisset habere, iustitia.

Quartò Quæritur, An peccatum originis sit habitus? S. Tho. 1. 2. quæst. 82. a. 1. obscure docet, esse habitum: & proinde inter eius discipulos est controversia, vtrum voluerit esse habitum positium, an priuatiuum, vt vocant. Caietanus 1. 2. q. 82. a. 1. ad dub. 2. contendit iuxta S. Thomæ mentem esse habitum positium. At Capreolus 2. dist. 30. quæst. 1. ar. 2. conclu. 3. priuatiuum. Certè si iuxta S. Thomam peccatum originis est habitus positius, necesse est, vt S. Thomas incidat in eam Theologorum sententiam, qui id peccati sentiunt esse morbidam qualitatem. Probabilius ergo est, dicere sancti Doctoris mentem fuisse, Peccatum originis ratione formæ esse habitum priuatiuum, hoc est, priuationem iustitiæ originalis, quæ homini inesse debuerat: quæ priuatio vocatur habitus, quia in ea cessante actu homo permanet, quoniam in modum habitus durat etiam post actum: Ratione verò materiæ, esse habitum positium, non quidem, qui homini accesserit, aut fuerit natura, & propagatione comparatus, sed qui sit ipsa hominis concupiscentia, quæ instar habitus perdurat etiam cum ab omni actu cessamus, quæ nihil aliud est nisi hominis propensio ad malum, id est, ipse appetitus ad malum procliuus, & primi parentis peccato corruptus: non quòd concupiscentia per se peccatum sit, sed pœna peccati, & quæ ad peccatum nos incitet, allicit, & moueat.

Quintò Quæritur, An in peccato originis, sicut in lethali, vel veniali, sit aliquid quod se habeat, vt materia, & aliquid quod formæ ratione obtineat? S. Thom. 1. 2. quæst. 82. a. 3. Bonau. 2. dist. 30. a. 2. quæst. 5. Ricard. 2. dist. 32. a. 1. quæst. 1. Alex. p. 2. q. 105. m. 2. a. 3. & alij veteres Theologi Scholastici docuerunt esse, nimirum concupiscentiam materiam, formam vero priuationem iustitiæ originalis. Et concupiscentiam accipiunt tantum propensionem voluntatis ad malum, non autem eam, quæ est in appetitu corporis, & sensibus. Alij verò vtramque propensionem ad malum, tum voluntatis, tum Appetitus corporis, & sensus intelligunt. Sed certè nihil oportet in peccato originis laborare de materia & forma distinguenda, quoniam huiusmodi peccatum non est actus, in modum cæterorum peccatorum, debita bonitate priuatus, aut contra rationem admixtus, sed solum est priuatio iustitiæ originalis, quæ debebat vnà cum natura in Adami posteros deriuari.

Sextò Quæritur, An in peccato originis sicut in lethali, sint illa duo, conuersio ad bonum creaturæ, & Auersio à Deo? Quidam tradunt etiam hæc duo in peccato originis distingui debere. Capr. 2. dist. 30. quæst. 1. ar. 2. ad argumenta. Dur. contra conclu. 3. hæc duo ponit in peccato originali. At Alex. p. 2. quæst. 105. m. 2. ar. 3. in peccato originis, hæc duo non distinguit. Profectò nulla ratio est, & firma cogit nos affirmare, id, quod Capreolus asserit, quoniam peccatum originis est priuatio iustitiæ originalis, & hoc ipso est auersio à Deo, quæ in modum habitus homini inheret: nec tamè dicendum est, quod quidam aiunt, esse quidem auersionem à Deo sine supernaturali, non tamen à fine naturali: peccatum enim originis, & est à gratia auersio, & à reuera ratione

aberratio actu, vel habitu. At si dicas concupiscentiam in peccato originis habere rationem materię, priuationem verò gratię, rationem formę, tunc in peccato originis assignari potest conuersio & auersio, vt docent Alex. par. 2. quest. 105. m. 2. ar. 2. S. Tho. 1. 2. quest. 81. ar. 1. Dur. 2. distin. 30. questio. 2. Alber. 2. distin. 30. ar. 1. pro tertia via ad tertio.

Septimò Queritur, quo pacto peccatum originis sit voluntarium? Hoc ideo queritur, quia peccatum nullum est sine voluntario. Pelagiani heretici plurimum Augustinum, & catholicos vrgebant ac premebant, hinc & inde concludentes nullum esse peccatum originis in posteris Adę: quia quicquid asseratur esse peccatum originis, voluntarium esse non potest, cum id posteris solùm nascendo contrahant. Nostra verò tempestate Martinus Kemnitius hereticus, dicere est ausus, nihil esse in hac parte de philosophia curandum, quę ad rationem peccati voluntarium requirit & de voluntariis actionibus, & hominis officijs solummodo loquitur, sed sentire & dicere nos oportere de peccato originis ex his, quę per scripturas, & Dei legem cognita, & perfecta habemus, in quibus omnis, quę est in mente, & voluntate, siue in natura rationis compote, auersio à norma diuinę legis, est peccatum, siue sit voluntarium, siue inuoluntarium, siue actus, siue habitus.

Theologi quibusdam exemplis adhibitis ostendunt, quo pacto peccatum originis sit voluntarium. In primis Sanctus Thomas, 1. 2. quest. 21. ar. 1. ad id declarandum tribus exemplis vtitur. Primum ex membris, & partibus corporis sumit: Quędam inquit, partes collegij, vel Communitatis alicuius dicuntur voluntarie id facere, quod facit is, qui est toti collegio Prefectus: ita homines, qui vna cum Adamo sunt veluti quedam communitas, & corpus, reputantur id fecisse, quod fecit Adamus. Hoc tamen exemplum minus videtur esse ad rem accommodatum, quia collegę in Prefectum suam voluntatem expresse, vel tacite transtulere: At verò posteris Adę nondum nati, nequaquam potuere in Adamum suam voluntatem transferre. Secundum exemplum Sancti Doctoris tale est: Sicut ex auctoritate Porphyrij, participatione speciei omnes homines sunt vnus homo; sic participatione voluntatis Adę voluntates omnium hominum fuerunt vna voluntas; & proinde, quod fuit in Adamo voluntarium, in posteris quoque voluntarium censetur. Hoc item exemplum non videtur rem propositam satis idoneę, & firmę concludere: quia teste Porphyrio, omnes quidem homines sunt vnus homo, sed communione speciei, sicut communione generis, omnes animantes vniam animal: non tamen inde conficitur, vt voluntate Adę, omnium hominum voluntates fuerint vna & eadem: quoniam illa ab his numero seceratur, & differt. Tertium exemplum: sicut cum quis peccat, ministerio lingue, vel manus malę loquendo, vel percutiendo, voluntas totius hominis reputatur voluntas ipsius manus, vel lingue: sic etiam voluntas Adę habetur pro voluntate omnium hominum quia omnes homines, vniam corpus efficiunt. At enim multa in hoc exemplo continentur, quę potius obesse negotio, quàm prodesse videantur. In primis, lingua, & manus propriam non habent voluntatem, sed

voluntas totius est voluntas partis: at posteris Adę suis quique proprijs voluntatibus constant. Deinde, cur in primo peccato Adę, & non in ceteris posteris peccasse dicuntur? Siquidem quodcumque hominis peccatum ministerio manus admissum, manus quoque crimini, & culpę datur. Pręterea, cur ceterorum parentum peccata non contrahimus? siquidem & ab illis, & ab Adamo naturam humanam nascendo suscepimus, in quibus tanquam in origine continebatur. Adhęc, cum quis manu, vel lingua, abuti- tur, manum ipsam, vel linguam ad peccandum mouet; sed Adamus posteros nondum natos quam ratione potuit ad peccandum mouere: hæc tria à S. Thoma exempla proposita, si in bonum sensum interpretemur, non malè præsentem negotio conueniunt: nam primus parens sibi, & posteris iustitiam, & gratiam diuinis accepit, vnde eam sibi, & posteris conseruasset, si à diuina lege non aberrasset, quare peccando sibi, & posteris amisit. Dei igitur institutione totum genus humanum in Adamo, vt in capite, quod sibi, & posteris gratiam acceperat, continebatur, & sicut in illo gratiam acceperat, sic in illo etiam gratiam amisit, & ideo vi huius institutionis diuinę, totum genus humanum in Adamo erat velut vnus corpus, vna communitas, velut vnus homo.

Quartum exemplum adfertur ab Anselmo, ex quo Theologi communiter accipere; hoc nempe: *Veluti si vix quęstiam infime conditionis hominem non meritis illius, sed propria tantum liberalitate, & munificentiã impulsus, summus episcopus, & honoribus afficeret, ea lege & pacto, vt omnia bona, sibi & posteris acciperet, & haberet; si verò deinde in regem delinqueret, ob quod delictum maiestatis læsa, quicquid honorum, & bonorum acceperat, amitteret, eius quoque posteris, & adirentur, & vincerent hijs & bonis: & regis ministerijs spoliatis, & orbati.* In quibus vtique posteris tantorum bonorum priuatio, voluntaria esset, non quidem voluntate propria, sed paterna. Hoc exemplum mirè quadrat proposito. Id verò vt commodius, & plenius intelligamus, animaduertere oportet, in paruulis recens natis peccatum originis, non esse voluntarium, voluntate propria: & hoc Augustinus libro primo Retractionum capite 11. & 15. aperte tradit: immo libro 1. de peccatorum meritis & remissionibus capite 17. refellit quosdam aientes, peccatum originis esse voluntarium voluntate propria paruulorum contractum. Non (inquit) est sic de sensibus humanis desperandum, vt illud vobis persuadent. Animaduertendum quoque est, quando quippiam est voluntarium in nobis voluntate aliena, id posse multis modis accidere: Primum, quia in alium voluntatem, & consensum nostrum expresse transtulimus. Sic quod procurator agit, voluntarium censetur in eo, qui eum ad sua negocia gerenda procuratorem delegit. Secundo modo auctoritate legis, voluntas vnius reputatur voluntas alterius: ita voluntas tutoris habetur pro voluntate pupilli, & voluntas magistratum, & Senatorum pro voluntate plebis. Tertio, voluntas vnus existimatur voluntas alterius pacto, conuentione, vel institutione rei alicuius: & hoc modo in exemplo Anselmi, & Theologorum superius allato, voluntas

Anselmi
de conu.
cap. 11.

patris